

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PLz. ÚS 5/2014-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2014 v pléne zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa), Sergeja Kohuta, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej a Rudolfa Tkáčika podľa § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov o návrhu na zjednotenie odchylných právnych senátov Ústavného súdu Slovenskej republiky vyslovených v náleze bývalého II. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 338/2012 z 24. januára 2013 a v stanovisku bývalého IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ku ktorému dospel v súvislosti s konaním o sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 190/2011, takto

r o z h o d o l :

Návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov senátov **s a z a m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Právny názor bývalého II. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ku ktorému dospel pri rozhodovaní veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 338/2012

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júla 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka 1“), ktorou namietala porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva zaručeného v čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 2 a 3, čl. 152 ods. 4 a čl. 154c ods. 1 ústavy rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Sžf 13/2010 z 30. marca 2011.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh okrem iného vyplynulo, že rozhodnutím Daňového úradu Š. (ďalej len „správny orgán“) č. 614/230/15671/Far zo 7. júla 2009 bol znížený nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty uvedenej v daňovom priznaní sťažovateľky 1 za zdaňovacie obdobie apríl 2008 o sumu 10 706,49 €. Proti tomuto rozhodnutiu 13. augusta 2009 podala sťažovateľka 1 odvolanie a 4. augusta 2009 predložila plnomocenstvo na podanie odvolania pre advokátsku kanceláriu. Správny orgán rozhodnutím z 18. augusta 2009 zamietol odvolanie sťažovateľky 1 ako podané nepríslušnou osobou podľa § 47 ods. 5 písm. c) zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správe daní“).

Žalobou o preskúmanie zákonnosti správneho rozhodnutia doručenou Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) 28. októbra 2009 sa sťažovateľka 1 domáhala,

aby krajský súd zrušil rozhodnutie správneho orgánu z 18. augusta 2009. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 14 S 134/2009 z 21. januára 2010 žalobe vyhovel.

Proti tomuto rozsudku podal správny orgán odvolanie, na základe ktorého najvyšší súd ako súd odvolací rozsudkom sp. zn. 2 Sžf 13/2010 z 30. marca 2011 rozhodnutie prvostupňového súdu zmenil tak, že žalobu sťažovateľky 1 zamietol. Najvyšší súd dospel k záveru, že správny orgán rozhodol v súlade so zákonom, keď odvolanie sťažovateľky zamietol, poukazujúc v odôvodnení na to, že *„nie je právne možné, aby splnomocniteľ dodatočne schválil úkony vykonané splnomocniteľom na základe právne neperfektného, resp. neexistujúceho plnomocenstva, u ktorého úradné overenie podpisu splnomocniteľa je jeho zákonnou náležitosťou.*

Vzhľadom na uvedený prísnejší právny režim nie je možné dodatočne odstraňovať vady, prípadne nedostatky v rozsahu plnomocenstva v daňovom konaní tak, ako to uskutočňoval žalobca plnomocenstvom udeleným zo dňa 24. 05. 2006.“

Bývalý II. senát ústavného súdu nálezom č. k. II. ÚS 338/2012-51 z 24. januára 2013 rozhodol, že základné práva sťažovateľky 1 zaručené v čl. 46 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 152 ods. 4 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžf 13/2010 z 30. marca 2011 porušené boli, rozsudok najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Svoje rozhodnutie bývalý II. senát ústavného súdu s odvolaním sa na judikatúru ústavného súdu (II. ÚS 148/06, I. ÚS 361/2010) odôvodnil okrem iného poukázaním na to, že *„výklad právneho predpisu nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základného práva“*, a dokonca aj v prípade medzery právnej úpravy *„je potrebné použiť taký výklad, ktorý by základné právo neporušoval, ale naopak, garantoval“* (II. ÚS 31/04).

Na tomto základe bývalý II. senát ústavného súdu dospel k záveru, že *„výklad najvyššieho súdu týkajúci sa dodatočného odstránenia nedostatkov zákonných náležitostí plnomocenstva pre potreby daňového konania, podľa ktorého sa daňovému subjektu takéto právo nepriznáva (poukazom na prísnejší právny režim plnomocenstiev v daňovom konaní), nie je v súlade s ústavnými garanciami čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy“*.

Bývalý II. senát ústavného súdu konštatoval, že výklad najvyššieho súdu nie je v súlade ani so základnými zásadami daňového konania, v ktorom sa síce na jednej strane chránia záujmy štátu a obcí, ale na druhej strane sa „dbá... na zachovanie práv a právom chránených záujmov daňových subjektov a ostatných osôb zúčastnených na daňovom konaní“ (§ 2 ods. 1 zákona o správe daní). Dodal pritom, že hoci špecifiká súdnych či administratívnych konaní, či ich konkrétnych súčastí sa môžu prejaviť aj v obmedzení základných práv a slobôd ich účastníkov, limity takýchto obmedzení aj v takýchto prípadoch predstavuje čl. 13 ods. 4 ústavy, v súlade s ktorým treba pri obmedzovaní základných práv a slobôd dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ. Podľa názoru bývalého II. senátu ústavného súdu výklad najvyššieho súdu „zasahuje do samotnej podstaty základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a ocitá sa v rozpore aj so zásadou proporcionality pri obmedzovaní základných práv a slobôd. Napokon, pokiaľ má výklad najvyššieho súdu garantovať zákonnosť daňového konania, t. j. zabezpečiť, aby tak daňové subjekty, ako aj správcovia dane postupovali striktne v súlade s príslušnými predpismi, túto možno zabezpečiť aj prostredníctvom takého výkladu daňových predpisov, ktorý dovoľuje odstránenie nedostatkov daňového plnomocenstva daňovým subjektom až do momentu rozhodnutia daňového orgánu.“.

Z uvedeného vyplynul záver bývalého II. senátu ústavného súdu, že najvyšší súd „vyložil ustanovenia zákona o správe daní ústavne nekonformným spôsobom, čím porušil základné práva sťažovateľky 1 zaručené v čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s jej čl. 152 ods. 4 ústavy, a tiež neuviedol legitímne a ústavne akceptovateľné dôvody takéto výkladu“.

II.

Právny názor bývalého IV. senátu ústavného súdu, ku ktorému dospel pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 190/2011

Ústavnému súdu bola 26. januára 2011 faxom a 28. januára 2011 poštou doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s. (ďalej len „sťažovateľka 2“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2

ústavy v spojení so základným právom vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s právom pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sžf 26/2010 a jeho rozsudkom z 9. novembra 2010. Sťažovateľka v sťažnosti, poukazujúc aj na novú právnu úpravu, na zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, konštatovala, že *«právna úprava všeobecného zastúpenia v daňovom konaní prešla koncepčnou zmenou a „po novom“ sa pre toto zastúpenie úradne overený podpis na plnomocenstve nevyžaduje (§ 9 zákona č. 563/2009 Z. z.), s výnimkou zastúpenia účastníka na dražbe podľa § 122 citovaného zákona»*.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľka 2 okrem iného uviedla:

«Dňa 29. mája 2009 nám bol doručený dodatočný platobný výmer Daňového úradu Ž., č. 690/230/12522/09/Hol, Matu zo dňa 25. mája 2009, ktorým nám správca dane vyrubil rozdiel dane z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti a rozdiel daňového bonusu za zdaňovacie obdobie 2005 v sume 9 421,33 € (ďalej len „dodatočný platobný výmer“).

Voči uvedenému dodatočnému platobnému výmeru, naša spoločnosť dňa 13. júna 2009 podala prostredníctvom advokátskej kancelárie pod vtedajším obchodným menom Ivančo, Rigo & Kukura s. r. o.; v súčasnosti IURISTICO s. r. o. (na inom mieste v texte tiež len „advokátska kancelária“) v zákonnej lehote 15 dní – odvolanie (ďalej len „odvolanie“).

K uvedenému odvolaniu bolo dodatočne doložené plnomocenstvo na zastupovanie našej spoločnosti advokátskou kanceláriou (ďalej len „plnomocenstvo“), a to s úradným overením pravosti nášho podpisu tak, ako to vyžaduje zákon SNR č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správe daní“).

Toto odvolanie však Daňový úrad Ž. podľa 47 ods. 5 písm. c) zákona o správe daní zamietol (ďalej len „rozhodnutie DÚ“) s tým odôvodnením, že toto odvolanie bolo „podané osobou na to nepríslušnou – advokátskou kanceláriou I. s. r. o., ktorá bola odo dňa 17.

júna 2009 – až po uplynutí lehoty na podanie odvolania voči doručenému platobnému výmeru – splnomocnená zastupovať P., a. s...“

Voči predmetnému procesnému (zamietavému) rozhodnutiu DÚ sme dňa 27. júla 2009 podali žalobu na Krajský súd v Banskej Bystrici, v ktorej sme napadli predmetné rozhodnutie DÚ založené na nesprávnom právnom posúdení plnomocenstva na zastupovanie našej spoločnosti advokátskou kanceláriou, ako oneskoreného – a teda posúdenie včasného a riadneho podania odvolania našou spoločnosťou prostredníctvom advokátskej kancelárie proti daňovému rozhodnutiu v lehote na to určenej ako „podania podaného nepríslušnou osobou“ (usudzujúc zo strany DÚ na absenciu právneho vzťahu zastúpenia medzi našou spoločnosťou ako zastúpeným a advokátskou kanceláriou ako zástupcom oprávňujúceho na podanie tohto odvolania v našom mene).

Krajský súd v Banskej Bystrici však túto žalobu zamietol a tento jeho zamietavý rozsudok bol potvrdený i touto ústavnou sťažnosťou napádaným rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rámci konania o nami vyvolanom odvolacom konaní (odvolanie dňa 20. mája 2010)...»

Najvyšší súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že

«Plnomocnenstvo udelené na zastupovanie v daňovom konaní v zmysle... § 9 ods. 3 zákona o správe daní vyžaduje úradné overenie podpisu splnomocniteľa. Vzhľadom na to, je daný záujem štátu nielen na osvedčení podpisu splnomocniteľa, ale tým nepriamo aj dátumu, ku ktorému bolo plnomocnenstvo udelené. Nie je právne možné, aby splnomocniteľ dodatočne schválil úkony vykonané splnomocniteľom na základe právne neperfektného, resp. neexistujúceho plnomocnenstva, u ktorého úradné overenie podpisu splnomocniteľa je jeho zákonnou záležitosťou. V prípade, ak z obsahu plnomocnenstva ani nevyplýva vôľa jeho účastníkov konvalidovať úkony už zrealizované (v tomto prípade napr. podanie odvolania), preto nie je možné dodatočnými vyhláseniami takýto žalobcom požadovaný právny stav dosiahnuť. Ak by splnomocniteľ mal záujem „odobriť“ právne úkony zrealizované svojim zástupcom pred dňom podpisu plnomocnenstva, mal tak urobiť podľa názoru senátu najvyššieho súdu najneskôr v udelenom plnomocnenstve. Keďže z plnomocnenstva zo dňa 17. 06. 2009, ktoré bolo Daňovému úradu doručené dňa 18. 6. 2009, žalobcom požadovaný obsah nevyplýva, dospel senát Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky k záveru, že v tomto prípade nezistil rozpor so zákonom a to v súdu Slovenskej republiky k záveru, že v tomto prípade nezistil rozpor so zákonom a to v napadnutom rozhodnutí žalovaného ako ani v procesnom postupe žalovaného, preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil.».

Bývalý IV. senát ústavného súdu pri posudzovaní napadnutého rozsudku najvyššieho súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vychádzal z toho, že „súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Z konštantnej judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Pri svojich právnych úvahách sa spravoval aj tým, že obsahom každej procesnoprávnej úpravy sú v zásade viac alebo menej formalizované pravidlá postupu účastníkov príslušného procesu, správne procesy nevynímajúc, pričom tieto pravidlá nie sú totožné. Nesplnenie zákonom ustanovených predpokladov vylučujúce fyzickej osobe alebo právnickej osobe účasť na konaní neznamená „odopretie spravodlivosti“.

Bývalý IV. senát ústavného súdu dospel k záveru, že argumentácia použitá v odôvodnení rozsudku najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici je dostatočne presvedčivá a ústavne udržateľná. Z ústavnoprávneho hľadiska podľa jeho názoru niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery vyjadrené v napadnutom rozsudku najvyššieho súdu. V okolnostiach danej veci preto nič nesignalizuje, že by napadnutým uznesením najvyššieho súdu mohlo dôjsť k porušeniu základných práv sťažovateľky 2 podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj čl. 1 dodatkového protokolu. Skutočnosť, že sťažovateľka 2 sa s právnymi názormi najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právne názory najvyššieho súdu svojimi vlastnými.

III.

Vzhľadom na to, že bývalý IV. senát ústavného súdu v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou dospel k právnenému názoru, ktorý je odchylný od právneho názoru bývalého II. senátu ústavného súdu vyjadreného v náleze č. k. II. ÚS 338/2012-51 z 24. januára 2013, a senát príslušný podľa aktuálneho rozvrhu práce je povinný s'ťažnosť predbežne prerokovať a o nej rozhodnúť, sudkyňa spravodajkyňa v danej veci v súlade s § 6 zákona o ústavnom súde predložila plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov.

Vychádzajúc z právnych názorov vyslovených v časti II odôvodnenia tohto uznesenia, navrhla, aby plénum ústavného súdu v záujme zjednotenia odchylných právnych názorov senátov prijalo toto zjednocujúce stanovisko:

„1. Uplatňovanie prísnejšieho právneho režimu v správnych konaniach upravených osobitným predpisom ako v tých, ktoré sa spravujú zákonom č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, nemôže mať za následok porušenie základného práva účastníkov týchto konaní na súdnu a inú právnu ochranu garantovanú v čl. 46 ods. 1 ústavy, ak sa v nich postupuje v súlade s relevantnými procesnými právnymi normami.

2. Ak pre zastupovanie v správnom (daňovom) konaní zákon pre plnomocenstvo vyžaduje písomnú formu a úradné overenie podpisu splnomocniteľa alebo inú zákonom ustanovenú požiadavku, úkony vykonané splnomocniteľom na základe právne neperfektného, resp. neexistujúceho plnomocenstva, nemožno konvalidovať dodatočným schválením splnomocniteľa. Neakceptovanie dodatočného schválenia takto urobených úkonov príslušným správnym orgánom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva na súdnu a inú ochranu splnomocniteľa.“

Podľa čl. 131 ods. 1 druhej vety ústavy sa plénum ústavného súdu uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Keďže s návrhom sudkyne spravodajkyne

v hlasovaní nevyslovila súhlas nadpolovičná väčšina všetkých sudcov, návrh bol zamietnutý (čl. 131 ods. 1 tretia veta ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2014